

PROKURATURA OKRĘGOWA W SZCZECINIE
POLSKIE TOWARZYSTWO PSYCHIATRYCZNE – ODDZIAŁ W SZCZECINIE
PROKURATURA APELACYJNA W POZNANIU
POLSKIE TOWARZYSTWO PSYCHIATRYCZNE — SEKCJA PSYCHIATRII SĄDOWEJ

Konferencja Naukowo-Szkoleniowa

Potrzeby i możliwości multidyscyplinarnej kontroli opinii sądowo-psychiatrycznych

**pod patronatem
Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego
Dr Hanny Suchockiej**

KOMITET NAUKOWY:

Prof. dr hab. med. Jan M. Horodnicki
Prof. dr hab. med. Józef Kocur
Dr psych. Zdzisław Majchrzyk
Dr praw Lech Paprzycki
Dr med. Jerzy Pobocho
Prof. dr hab. psych. Wojciech Poznaniak
Prof. dr hab. psych. Jan M. Stanik
Prof. dr hab. praw Tadeusz Tomaszewski
Prof. dr hab. praw Tadeusz Widła

Szczecin-Pogorzelica, 2–4 września 1999 r.

Wraz z rozwojem „ nauk sądowych”, do których zaliczane są: medycyna sądowa, psychiatria i psychologia sądowa, kryminalistyka, kryminologia i nauki penitencjarne, obserwuje się też niestety ich postępująca dezintegrację.

Sąd w toku postępowania musi nie tylko uzyskać dowody, w tym i opinie biegłych, ale również właściwie je ocenić i wykorzystać. W Polsce jest to zadanie szczególnie ważne, ponieważ opinie sądowo-psychiatryczne stanowią, po ekspertyzach z zakresu medycyny sądowej i ruchu drogowego, najliczniejszą grupę opinii występujących w procesie karnym. Z drugiej strony, badania tych opinii pod kątem ich poprawności metodologicznej i rzetelności badań wskazują na szereg uchybień. Szczególnie drastyczne są przypadki, kiedy opinia jest celowo fałszowana dla zapewnienia „pomocy” przestępcy, czy uzyskania przez biegłego nienależnych świadczeń. Informacje o takich przypadkach znajdują się w opublikowanych już pracach. Niekiedy są to te opinie, które muszą być weryfikowane przez kolejnych biegłych powoływanych w toku postępowania przed sądem.

Dlatego celem Konferencji, której materiały zebrano w tym zeszycie, było przeanalizowanie możliwości i perspektyw kontroli wartości dowodowej opinii sądowo-psychiatrycznych z punktu widzenia wielu dyscyplin: prawa, psychiatrii i psychologii sądowej, medycyny sądowej, kryminalistyki i instytucji penitencjarnych. Już w pierwszym komunikacie o Konferencji wskazano autorom referatów na potrzebę podjęcia oceny poziomu metodologii psychiatrii sądowej, na potrzebę opisu sposobów ułatwiających dokonanie przez sąd oceny opinii sądowo-psychiatrycznych, jak i na potrzebę pokazania biegłym psychiatrom metod i możliwości innych nauk sądowych, które mogą i powinny w istotny sposób poszerzyć oraz uściślić materiał dowodowy przydatny w opiniowaniu sądowo-psychiatrycznym. Takie postępowanie powinno przyczynić się do powstania pełniejszych i bardziej pewnych opinii sądowo-psychiatrycznych. Zadanie to jest szczególnie ważne, ponieważ w Polsce nie ma specjalizacji z psychiatrii sądowej, a poziom znajomości przez biegłych psychiatrów zagadnień kryminalistyki, kryminologii czy nauk penitencjarnych jest na ogół bardzo niski.

W toku konferencji przedstawiono teoretyczne i praktyczne możliwości kontroli opinii sądowo-psychiatrycznych i sądowo-psychologicznych w postępowaniu karnym oraz rolę partnerskich stosunków prokuratora i biegłego w fazie opiniowania, podczas postępowania przygotowawczego. Pokazano zarówno ułomności dotychczasowej praktyki kontroli, jak i listę problemów, które w zależności od potrzeb należałoby uwzględnić. Krytyczne uwagi prokuratorów na temat niedostatków i błędów uczestników postępowania karnego, wskazują na potrzebę analizy akt sprawy pod kątem ich kompletności oraz przydatności dla opiniowania sądowo-psychiatrycznego. Krytykowano ogólnikowość i schematyzm postanowień o powoływaniu biegłych psychologów i psychiatrów, które nie sprzyjają podniesieniu poziomu opiniodawstwa sądowo-psychiatrycznego. Autorzy wskazywali również na potrzeby i możliwości powoływania biegłych z różnych nauk sądowych, np. psychiatrii, medycyny sądowej i kryminalistyki, w celu opracowania opinii kompleksowych – interdyscyplinarnych.

Po raz pierwszy konferencja z zakresu psychiatrii sądowej została zorganizowana przy tak znaczącym organizacyjnie i merytorycznym udziale prokuratury. Uczestniczyło 57 prokuratorów, 14 sędziów, 6 adwokatów oraz 68 psychiatrów i psychologów z całego kraju. Chętnych do uczestnictwa było znacznie więcej niż uczestników, co wynikało z ograniczonej liczby miejsc. Treść referatów oraz dyskusji pokazała, iż konferencja nie tylko spełniła swoje zadanie w zakresie integracji przedstawicieli nauk sądowych, ale i wskazała na praktyczne możliwości lepszej i bardziej pewnej kontroli opiniodawstwa sądowo-psychiatrycznego. Dlatego też uczestnicy konferencji postulowali organizowanie tak zaprogramowanych konferencji w przyszłości. Wszystkim Autorom składamy serdeczne podziękowanie za przygotowanie i wygłoszenie referatów zebranych w niniejszej publikacji.

dr med. Jerzy Pobocho
dr praw Błażej Kolasinski